

ӘОЖ 371.3

ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА ОҚЫТУДЫҢ БЕЛСЕНДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІН ПАЙДАЛАНУ

Муслимова Жадыра Жолжаксиновна

Информатика пәнінің мұғалімі, Қарағанды облысы білім басқармасының Қарқаралы ауданы білім бөлімінің "Жарлы ауылының ✓ 10 Нүркен Әбдіров атындағы жалпы білім беретін мектебі" КММ, Қазақстан

Бұл мақалада информатика сабағында қолданылатын тиімді әдіс-тәсілдердің түрлері ұсынылады. Оқытудың белсенді әдіс-тәсілдері (ОБӘТ) – бұл оқу материалын игеру кезеңінде оқушылардың белсенділігін және ойлау мен практикалық шығармашылықтың түрлілігін қамтамасыз ететін әдістер жүйесі. Оқытудың белсенді әдіс-тәсілдері (оқыту процесінде баланың оқу іс-әрекетіне оң көзқарасын туғызу керек. Оқылып отырған материалдың оқушыны тебірентуі, қуанышқа бөлеуі, таң қалдыруы, аяушылық сезімін тудыруы сабақтың мақсатына жетуді тездетеді. Оқушылардың пәнге деген қызушылықтарын арттыру мақсатында өз сабақтарында оқытудың белсенді қолданып жүрген әдіс-тәсілдерінмен бөлісу.

Кілт сөздер: педагогика, информатика, оқытудың белсенді әдіс-тәсілдері, оқу мақсаттары, ойлау дағдыларының деңгейі, жоба жұмыстары.

Педагог ақын М.Жұмабаев ақыл көріністері әсерленуден пайда болады, әсерленудің күшті болуы, жалғасып дамуы ұғымның дұрыс болуының кепілі деп көрсетеді. Қазіргі білім берудің ерекшелігі – оқу үрдісінде оқушының меңгеруі қажет ақпарат көлемінің көптігінде. Оқу ақпаратын меңгеру деңгейлері оқушылардың оқу мақсатына жетуі үшін қажетті дағдыларды меңгеруімен өлшенеді. Ақпараттық қоғамда негізгі ресурс ақпарат болып табылады, ол әртүрлі процестер мен құбылыстар туралы ақпаратқа ие болу негізінде кез келген қызметті тиімді және оңтайлы түрде құруға болады. Ақпараттық қоғамдағы халықтың көпшілігі ақпаратты өңдеу саласында жұмыс істейді немесе күнделікті қызметінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдаланады. Оқытудың белсенді әдіс - тәсілдері оқу-тәрбие үрдісіне енгізу оқушылардың танымдық іс-әрекетін белсендіреді, қызығушылығы мен ынтасын арттырады, өз бетінше білім алу қабілетін дамытады; оқушы мен мұғалім арасындағы мүмкін болатын ең үлкен байланысты қамтамасыз етеді.

Ақпараттық қоғамда өмір сүру және жұмыс істеу үшін ақпараттық мәдениет, яғни ақпараттық технологиялар саласындағы білім мен дағдылар, сонымен қатар осы саладағы құқықтық және этикалық нормаларды білу қажет.. Информатика сабағында белсенді оқыту әдістерін қолдану мысалдарын ұсынамын.

Қазіргі уақытта ең кең таралған белсенді оқыту әдістері:

1) практикалық эксперимент;

2) жобалық әдіс – білім алушының шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыруына, оның интеллектуалдық және физикалық мүмкіндіктерін, ерікті қасиеттері мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған оқу процесін ұйымдастыру нысаны;

3) топтық талқылаулар – салыстырмалы түрде шағын топтарда (6-дан 15 адамға дейін) белгілі бір мәселе бойынша топтық талқылау;

миға шабуыл – әр адамның шығармашылық ойлауын ынталандыратын жаңа идеяларды тудыруға бағытталған топтық жұмыстың мамандандырылған әдісі;

5) іскерлік ойындар – тиімді оқу және кәсіптік қызметтің белгілі рецептураларын жасауға бағытталған білім алушылардың белсенді жұмысын ұйымдастыру әдісі;

6) рөлдік ойындар – коммуникация саласында жаңа білім алу және белгілі бір дағдыларды жаттықтыру үшін қолданылатын әдіс; рөлдік ойын кемінде екі «ойыншының» қатысуын болжайды, олардың әрқайсысына мақсатты қарым-қатынас жасау ұсынылады.

7) баскетбол әдісі – жағдаяттарды имитациялауға негізделген оқыту әдісі, мысалы, оқушыға компьютерлік мұражайға гид ретінде қатысу ұсынылады, дайындық материалдарында ол залда ұсынылған экспонаттар туралы барлық қажетті ақпаратты алады;

8) тренингтер – өмір сүру немесе арнайы көрсетілген жағдайларды имитациялау кезінде білім алушыларға қажетті білім мен дағдыларды дамытуға және бекітуге, өз тәжірибесіне және жұмыста қолданылатын тәсілдерге көзқарасын өзгертуге мүмкіндік беретін оқыту;

Белсенді оқыту әдіс-тәсілдерін таңдау әртүрлі факторларға байланысты жүреді. Ол негізінен сыныптағы оқушылардың санымен анықталады (оқыту әдістерінің көпшілігін шағын топтарда қолдануға болады). Бірақ ең алдымен әдісті таңдау оқу мақсатына сай тапсырмамен анықталады. Белсенді оқыту әдістерін тиімді енгізу үшін сізде арнайы дайындық болуы керек, бірақ қазіргі уақытта бұл мәселе бойынша әдістемелік әдебиеттер жеткілікті.

Оқытудың белсенді-әдіс тәсілдерін қолдану кезінде оқушылардың келесі танымдық белсенділіктері дамиды:

- өз бетінше білім алу қабілеті;
- топта жұмыс істеу дағдылары;
- оқушылардың өзін-өзі бағалауы;

- коммуникативті дағдыларды дамытуды қалыптастыру (құрдастарымен және мұғалімдермен қарым-қатынас жасау дағдылары);

- шешім қабылдау дағдылары;

- тақырып бойынша білім, білік, дағдыны тиімді тексеру мүмкіндігі.

Бірақ, ең алдымен тиімді әдісті таңдау сабақтың ойлау дағдысымен анықталады. Белсенді оқыту әдістері келесі ойлау дағдыларына жету үшін қолданылуы мүмкін:

- бұрын оқылған материалды жалпылау (топтық талқылау, миға шабуыл);

- үлкен көлемдегі теориялық материалды тиімді меңгеру (миға шабуыл, іскерлік ойын);

- өздігінен білім алу қабілеттерін дамыту (іскерлік ойын, рөлдік ойын, практикалық жағдаяттарды талдау);

- оқу мотивациясын арттыру (іскерлік ойын, рөлдік ойын);

- оқытылатын материалды өңдеу (тренингтер); білімді қолдану,

Бастауыш сыныпта балалар ақпаратты ертегі, мифтер тез қабылдайды, сол себепті дербес компьютердің құрылымы туралы түсініктерін келесі тақырыптың ертегілер арқылы кеңейте алады: «Компьютер біздің көмекшіміз», «Дсплей – біздің айнамыз», «Сыйқыршы принтер. Тақырыптық ертегілерді өткізудің негізгі түрі ретінде мұғалім жетекшілік және үйлестіру қызметін атқаратын диалогты (топтық талқылауды) таңдаған дұрыс. Үйде бұл жұмысты жалғастыру үшін балалар ертегілерді жеке дәптерге немесе блокнотқа жапсырады, тоқсан соғында соғында әр оқушы дербес компьютер құрылғыларының мақсаты туралы айтып, өз қолдарымен жасалған кітап беріледі (жоба әдісі). Мысалы 3 сынып оқушысы: «Сыйқырлы принтер» атты жобасын мектепшілік жобалар сайында қорғап, жүлделі орынға ие болды.

Жобалау жұмысы орта буын оқушылар үшін маңызды болып табылады. 5-8 сынып оқушылары үшін шағын жобалар жасауды ұсынуға болады, мысалы, Word мәтіндік редакторында кітаптың макетін жасайды. Кітапты жасау үшін арнайы критерийлер ұсынылады. Онда, қажетті суреттері мен мәтіндері бар файлдар, сонымен қатар мұқабасы болу керек. Кітаптың барлық беттерінің құрылымы бірдей болуы керек: тақырып, сурет, мәтін. Орналасу кезінде Word редакторының стильдерін пайдалансаңыз, кітаппен жұмыс жылдам жүреді және оның барлық беттері нақты кітаптағыдай болады. Компьютерді жақсы меңгерген 9-11 сынып оқушылары, мысалы, зерттеу элементтері бар, неғұрлым маңызды жобаларды жасауға дайын болады. Осындай жобалардың бір түрі бейнежобалар болып табылады. Бейнежобалар бейнефильмдегі жұмыстардың барлық жиынтығын білдіреді: тақырып таңдау, ақпарат іздеу, сценарий жазу, костюмдер, декорациялар, қуыршақтар жасау, рөлдерді бөлу, түсіру процесі, дайын фильмді бейнеклиптерден өңдеу және оны дубляждау, фильмді көрсету және көрсету. 10-11 сынып оқушыларын «Excel көмегімен жиынтық есептеу кестелерін құру» іскерлік ойыны қызықтырады: аналитикалық қызметпен

айналысатын белгілі бір компания есеп кестелерін құрастыруға тапсырыстар алады. Бұл бұйрықтар бөлімшелер арасында бөлінеді, олардың басшылары бұйрықтың орындалуы туралы, сондай-ақ өз қызметкерлерінің жұмысы туралы есеп береді. Кәсіпорынның кеңсе қажеттіліктерін қамтамасыз ететін теру бюросы бар. Сонымен қатар, компания директоры қызметкерлерге ақша төлеу туралы шешім қабылдаған кезде есеп айырысу қызметімен айналысуы керек.

Қорытындылай келе, информатика сабақтарында белсенді әдіс-тәсілдерді тиімді қолдануға болады. Жоғарыда айтылғандай, белсенді-әдіс-тәсілдерді таңдау үшін оқу мақсаттарымен ойлау дағдыларының деңгейлерін анықтап алу қажет. Білім алушылардың жас ерекшелігін ескеріп қажетті әдісті таңдауға болады. Белсенді әдіс-тәсілдердің көмегімен білім алушылар өздеріне ұсынылған ақпаратты әлдеқайда жақсы қабылдайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Галеева А.Р., Зайцева О.С. Применение интерактивных методов обучения на уроках информатики // Современные наукоемкие технологии. – 2014. – № 5-1. – С. 200-201.
2. Матвеева Н.М. Методика преподавания информатики. – М.: Бином. Лаборатория знаний, 2005.
3. Кобдикова Ж., Копеева Г., Каптагаева Ә. Цифрлық сауаттылық. 1 сынып. - 2021. – Б. 6-8.
4. Кобдикова А. Қаптагаева Г., Көпеева А., т.б. Ақпараттық коммуникациялық технологиялар. Оқулық, 4 сынып. - 2019 ж. – Б. 10-14.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ ИНФОРМАТИКИ

Муслимова Жадыра Жолжаксиновна

В данной статье представлены эффективные методы, применяемые на уроках информатики. Активные методы и приемы обучения представляют собой систему методов, способствующих активизации учащихся, разнообразию мышления и практическому творчеству в процессе усвоения учебного материала. Важно формировать положительное отношение учащегося к учебной деятельности, используя волнение, радость, удивление к изучаемому материалу, чтобы ускорить достижение целей урока. Для повышения интереса учащихся к предмету активно применялись разнообразные методы и приемы обучения.

Ключевые слова: педагогика, информатика, активные методы и приемы обучения, цели обучения, уровень навыков мышления, проектная работа.

USE OF ACTIVE TEACHING METHODS AT COMPUTER SCIENCE LESSONS

Muslimova Zhadyra Zholzhaksinovna

This article presents effective methods used in computer science lessons. Active teaching methods and techniques are a system of methods that contribute to the activation of pupils, diversity of thinking and practical creativity in the process of learning the educational material. It is important to form a positive attitude of the pupil to the learning activity, using excitement, joy, surprise to the studied material to accelerate the achievement of lesson objectives. A variety of teaching methods and techniques were actively used to increase students' interest in the subject.

Keywords: pedagogy, computer science, active teaching methods and techniques, learning objectives, level of thinking skills, project work.

REFERENCES

1. Galeeva A.R., Zaitseva O.S. Application of interactive teaching methods at computer science lessons // *Sovremennyye naukoymkiye tekhnologii - Modern science-intensive technologies*. - 2014. - № 5-1. - pp. 200-201. [in Russian]
2. Matveeva N.M. Methodology for teaching computer science [Methodology of teaching informatics]. - Moscow: Binom. Laboratory of Knowledge, 2005. [in Russian]
3. Kobdikova Zh., Kopeeva G., Kaptagaeva A. Digital Literacy. 1 grade. - 2021. - pp. 6-8. [in Kazakh]
4. Kobdikova A. Kaptagaeva G., Kopeeva A., et al. Information and communication technologies. Textbook. 4 class. - 2019. - pp. 10-14. [in Kazakh]